

PROTOKÓŁ NR V/XXXVI/17
Z XXXVI SESJI SEJMIKU WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO V KADENCJI

(07.04.2017 r. – Sala Sejmu Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
w Katowicach, ul. Ligonía 46)

1. Otwarcie sesji – godz. 11⁰⁵ – [radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku]

- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – Szanowni Państwo !
Proszę wszystkich o powstanie ... za trzy dni przypada 7. rocznica katastrofy smoleńskiej, która pochłonęła 96 ofiar, w tym Prezydenta RP. Upamiętnijmy chwilą ciszy wszystkich, którzy zginęli w dniu 10 kwietnia 2010 roku...

[chwila ciszy]

- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – Szanowni Państwo !
Otwieram XXXVI sesję Sejmiku Województwa Śląskiego V kadencji ! ... Szanowni Państwo ! W październiku 2015 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Pan Andrzej Duda podpisał zmianę do ustawy *Prawo ochrony środowiska* określaną jaką *zmianę antysmogową*. Dzięki tej zmianie samorządy województw mogą podejmować zgodnie z obowiązującym prawem tzw. *uchwały antysmogowe*. Proces ten już się rozpoczął, ponieważ styczeniu tego roku Sejmik Województwa Małopolskiego jako pierwszy w kraju podjął jednogłośnie uchwałę antysmogową dla terenu całego województwa małopolskiego. W województwie śląskim stan jakości powietrza nie jest lepszy niż w województwie małopolskim, a prowadzone badania wskazują że szczególnie źle jest w dużych miastach. Dlatego dzisiaj przed nami jedna z najważniejszych decyzji w tej kadencji, to jest podjęcie uchwały w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Przedłożony Państwu dokument pokazuje, że celem nadrzędnym jest i powinno być w długiej perspektywie czasowej zdrowie mieszkańców naszego województwa. Mamy jednocześnie świadomość tego, że *uchwała antysmogowa* nie stanowi remedium na wszystkie bolączki związane ze złym stanem powietrza. Potrzeba działań systemowych, także na poziomie krajowym. Warto też zwrócić uwagę na fakt, iż sprawy ekologii znalazły trwałe odbicie w świadomości mieszkańców województwa śląskiego, którzy oczekują na podjęcie *uchwały antysmogowej* przez Sejmik Województwa Śląskiego, a wyrazem tego było ogromne zainteresowanie konsultacjami społecznymi. Również większość gmin i powiatów poparło wprowadzenie *uchwały antysmogowej* na obszarze całego województwa śląskiego. Wypada więc w

tym miejscu serdecznie podziękować Panu Marszałkowi Województwa Śląskiego Wojciechowi Sałudze, całemu Zarządowi Województwa Śląskiego, który dzięki założeniom opracowanym przez *Zespół roboczy ds. ograniczenia niskiej emisji* przygotował projekt uchwały antysmogowej oraz przeprowadził wspomniane konsultacje społeczne i uzyskał opinie z większości jednostek samorządu terytorialnego. Dziękuję także – i myślę że jestem wyrazicielem wszystkich nas tu obecnych – pracownikom Urzędu Marszałkowskiego, szczególnie Wydziałowi Ochrony Środowiska oraz Państwu Radnym za wkład pracy merytorycznej w przygotowanie projektu uchwały, którą jako akt prawa miejscowego mamy zamiar dzisiaj przyjąć. Szanowni Państwo ! Zanim przejdziemy do omówienia i sfinalizowania tej niezwykle ważnej uchwały, która wytyczy jeden, ale bardzo ważny kierunek działań proekologicznych, niech mi będzie wolno przywitać wszystkich Państwa, naszych zacnych gości, którzy zaszczytili nas swoją obecnością. Serdecznie witam Jego Ekscelencję Księdza Arcybiskupa Wiktora Skworca, Metropolitę Katowickiego ! Serdecznie witam Jego Ekscelencję Księdza Biskupa Mariana Niemca, Zwierzchnika Diecezji Katowickiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego ! Witam Posła na Sejm Pana Profesora Mariana Zembalę. Serdecznie witamy także Pana Profesora Mariusza Gąsiora – Panowie reprezentują Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrze. Wraz z wymienionymi przedstawicielami świata nauki serdecznie witamy przedstawicieli inspektoratów, a także instytutów i placówek naukowo-badawczych, które bezpośrednio lub pośrednio prowadzą działalność związaną z ochroną zdrowia i środowiska. Serdecznie witam samorządowców, przedstawicieli miast i gmin województwa śląskiego, i te powitania składam na ręce Pana Piotra Kuczery Prezydenta Miasta Rybnik. Mam przyjemność także powitać Państwa reprezentujących te wcześniej ogólnie wymienione organizacje proekologiczne – serdecznie witam Pana Andrzeja Pilota, Prezesa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Serdecznie witam Pana Profesora Bernarda Błaszczyka, Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Witam serdecznie Pana Stanisława Jeziorańskiego, Zastępcę Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Ponadto wśród naszych dzisiejszych gości są przedstawiciele instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych prowadzących szeroko pojętą działalność ekologiczną. Miło nam, radnym, wszystkim Państwa serdecznie powitać. Witam także licznie zgromadzoną młodzież, przyszłość naszego województwa i narodu – serdecznie witam ! Witam przedstawicieli mediów, prasy, radia, telewizji i administratorów mediów społecznościowych. Witam Zarząd Województwa Śląskiego na czele z Panem Marszałkiem Wojciechem Saługą, witam Panią Skarbnik, Pana Sekretarza i serdecznie witam także na sam koniec, ale w sposób szczególny Państwa Radnych Sejmiku Województwa Śląskiego ! Szanowni Państwo ! Stwierdzam, iż

zgodnie z listą obecności w sesji uczestniczy 41 radnych Sejmiku, zatem nasze obrady są prawomocne.

2. Rozpatrzenie proponowanych zmian w porządku obrad:

- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – czy są propozycje zmian porządku obrad ? ... Nie widzę, a zatem przyjmujemy porządek, który został zaproponowany !

3. Podjęcie uchwały w sprawie wprowadzenia na obszarze Województwa Śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (druk V/572):

- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – proszę uprzejmie Pana Marszałka Wojciecha Saługę o zabranie głosu !
- **Marszałek Wojciech Saługa** – Panie Przewodniczący ! Wysoki Sejmiku ! Szanowni Goście naszych obrad ! Mam przekonanie, że wszyscy mamy wrażenie, że to historyczna chwila dla naszego regionu, że to najważniejsza uchwała tej kadencji i to co chwilę przedyskutujemy i mam nadzieję jednogłośnie przyjmie zmienić oblicze naszego województwa, zmienić oblicze Śląska i Śląsk dzięki temu po jakimś czasie naprawdę będzie zielony, będzie ekologiczny, będzie dobrym miejscem do dobrego życia. Wydawałoby się, że o *uchwale antyśmogowej* powiedzieliśmy już wszystko. Pan Przewodniczący też wiele powiedział, ale myślę, że musimy naprawdę nie traktować tego jako koniec i że już teraz będzie dobrze, tylko absolutnie jako początek naszej drogi. Podjęcie uchwały to finisz pierwszego etapu, jakże ważnego, ale teraz te zapisy, które tam się znajdują, koniecznie musimy wdrożyć w życie, tak żeby to powietrze faktycznie stało się czystsze. Wiemy, że od samej uchwały czystsze się nie stanie – stanie się czystsze jeżeli dalej wszyscy razem będziemy walczyć o to żeby powietrze w naszym województwie było czyste, żebyśmy oddychali zdrowym powietrzem, żebyśmy nie chorowali, nie umierali wcześniej i żeby ludzie chcieli tu mieszkać, bo przypomnę że we wszystkich rankingach, czy WHO, czy *Indeksu Rozwoju Społecznego* przygotowanego przez Komisję Europejską, Polska wypada blado, a na tle Polski Śląsk wypada najgorzej. To 10 śląskich miast, ale to tylko tam gdzie są mierniki, jest w ogonie tego rankingu, a województwo śląskie jeżeli chodzi o zanieczyszczenie środowiska, o jakość powietrza jest na samym końcu tych wszystkich europejskich rankingów, czyli na 272 regiony zajmujemy ostatnie miejsce. I to co dzisiaj podejmujemy ma nas z tego takiego *zakłętego kręgu* wyzwolić i musimy absolutnie pójść do

przodu, bo nie traktujemy tego jako problem, ale traktujemy to jako wyzwanie – wyzwanie rozwojowe, bo wszystko to co zrobimy w tym temacie może napędzać nasz rozwój, naszą gospodarkę. Rozwiązania widać, jak chociażby w ciągu ostatniego roku w pracy tego zespołu antysmogowego, ile pobudziło się chociażby środowisk naukowych, biznesu, do tego żeby włączyć się w tą walkę ze smogiem i żeby wymyślać, proponować technologie, które jeszcze rok temu były nieznane, były gdzieś tam w powijkach. Ludzie zobaczyli, że jeżeli my, władza publiczna, na poważnie chcemy się z tym problemem zmierzyć, to czujemy to duże wsparcie czy środowisk naukowych, czy biznesowych, do tego żeby w tej walce pomóc, żeby tą walkę ostatecznie wygrać. Uchwała antysmogowa będzie wdrażana pieniędzmi samorządów – tu wszystkim samorządowcom w ogóle dziękuję za to, że te konsultacje i to wsparcie cały czas żeśmy czuli – samorzady wszystkie, całego województwa, są absolutnie razem z nami. Przypomnę, że jak robiliśmy rok temu pierwszą ankietę było tak pół na pół. Dzisiaj mogę powiedzieć, że nie ma samorządowca, który by mówił że smog to jest coś niepoważnego i nie chce na swoim terenie podjąć działań zmierzających do tego żeby powietrze było czyste. Tu naprawdę dziękuję ! Dziękuję też wszystkim środowiskom, które się w to angażowały ... ale zacząłem mówić o środkach, więc na pewno samorzady, na pewno środki prywatne, ale też musimy – z tego miejsca musi ten sygnał popłynąć, popłynąć po raz kolejny – Warszawa, rząd musi nas w tym wszystkim wspierać. Doświadczenia mamy na razie takie bym powiedział nie za dobre. To co się dzieje dzisiaj w Sejmie równolegle, czyli zabranie kompetencyjne nam wojewódzkich funduszy ochrony środowiska, na pewno wytrąca nam poważny argument do tego żebyśmy tu sami mogli współdecydować o tym jak tą uchwałę wdrożyć w życie. Ja chciałbym żeby ta ustawa nie przeszła, ale jeżeli przejdzie, to co chciałbym żeby te pieniądze pozostały na Śląsku – szczególnie do Państwa środowiska taka prośba, błagalna wręcz – zróbmy wszystko żeby pieniądze wojewódzkich funduszy były dalej w naszym województwie i żeby one, jeśli już nie naszymi rękami, ale żeby działały na rzecz poprawy środowiska w naszym województwie. Musimy też wszyscy apelować do rządu o wydanie w końcu tych rozporządzeń – żeby to nie były tylko słowa, ale czyny – rozporządzeń odnośnie jakości paliw, certyfikowania paliw, certyfikowania kotłów na paliwa stałe. Bez tego będzie nam wszystkim, to samorządowcy wiedzą najlepiej, będzie nam po prostu ciężiej, bo coś co będziemy dzisiaj załatwiać kontrolami straży miejskiej, czy policji, może nie być potrzebne jeżeli wyeliminuje się z obrotu handlowego to wszystko co mamy zapisane w tej uchwale. Jeszcze raz mówię ! To dobry dzień dla województwa śląskiego, dobra informacja dla mieszkańców, że wszyscy, wszystkie siły polityczne, chcemy się z tym problemem zmierzyć, wszystkie samorzady, wszystkie środowiska, wstajemy z podniesioną przyłbicą i mówimy: *stop zanieczyszczeniu powietrza, stop smogowi !* Proszę wszystkich Państwa

Radnych o przyjęcie tego co wydyskutowaliśmy, bo to absolutnie ponad podziałami politycznymi – nawet tu był wymieniany Zarząd, ale bez zespołu, bez tych czterdziestu kilku ludzi z różnych środowisk – nie pytaliśmy się kto jest skąd, tylko wszyscy mówiliśmy że musimy przygotować przepisy, które spowodują że ta walka o czystsze powietrze będzie możliwa. Te wszystkie konsultacje, które się odbyły, naprawdę szerokie, z podniesioną przyłbicą wszędzie żeśmy szli, nikomu żeśmy odmawiali i dzisiaj musimy to uchwalić, a następnie zacząć tłumaczyć – to będzie taka dość poważna *orka na ugorze* – ludziom, że to od nich, w ich głowach jest to zanieczyszczenie. To w głowach ludzi rodzi się to co dzisiaj nazywamy smogiem. Jeżeli to z ich głów wyeliminujemy, to nawet przepisy do końca nie będą potrzebne, bo ludzie po prostu zaczną w ekologicznych piecach palić ekologicznymi paliwami. *Stop smogowi* ! Młodzieży dziękuję że jesteście, życzę nam wszystkim żeby te maski za jakiś czas zniknęły z waszych twarzy. Wiemy że to się nie stanie od samego uchwalenia tej uchwały, ale kolejne lata będą nas przybliżać do tego, że będziemy żyć w czystym regionie i oddychać czystym powietrzem.

- **Ksiądz Arcybiskup Wiktor Skworec, Metropolita Katowicki** – Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Szanowni Radni Sejmiku ! Goście ! Droga Młodzieży ! Chciałem bardzo podziękować Panu Przewodniczącemu za udzielenie głosu. Zdajemy sobie sprawę, że rozwiązanie problemu jakości powietrza wymaga wielu przedsięwzięć, zarówno w wymiarze technologicznym, organizacyjnym jak i prawnym. Wyrażam wdzięczność Sejmikowi Województwa Śląskiego za – podzielam pogląd Pana Marszałka – niewątpliwie historyczną uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń, tytuł tej uchwały jest dość długi, ale w moim przekonaniu konieczne są również działania zwiększające ekologiczną świadomość społeczeństwa. W obliczu degradacji środowiska naturalnego w skali globu papież Franciszek w encyklice *Laudato Si* zaprosił nas wszystkich do dialogu dotyczącego naszego wspólnego domu, którym jest Ziemia. Refleksja papieża Franciszka dotycząca ekologii odsyła nas do biblijnej wizji człowieka i przyrody. Objawienie przypomina o wielkiej godności człowieka, który jest stworzony na obraz boży i na boże podobieństwo. Tej godności nie da się ominąć rozważając kwestie ekologii – człowiek jest tym, któremu zgodnie z Bożym zamysłem mają służyć bogactwa natury, a on z kolei ma swoim działaniem służyć Stwórcy. Stąd wypływa świadomość obdarowania oraz obowiązek poszanowania godności własnej i drugiego człowieka. Ziemia ze swymi bogactwami nie jest dziełem człowieka i do niego nie należy. Psalmista powie, że: *Pańska jest ziemia i to co ją napelnia*. Panowanie nad ziemią i jej zasobami nie ma charakteru absolutnego, jest to raczej odpowiedzialna służba. Jednocześnie człowiek staje się stróżem swego brata, nie tylko tego, który z nim w danym momencie historycznym koegzystuje na ziemi, ale i tego, który kiedyś będzie ziemię zamieszkiwał. Ojciec Święty

wyjaśnia: wszystko jest ze sobą powiązane, dlatego konieczne jest połączenie troski o środowisko ze szczerą miłością do człowieka i z ciągłym zaangażowaniem wobec problemów społeczeństwa. Ludzka egzystencja opiera się, jak przypomina papież Franciszek, na trzech powiązanych ze sobą relacjach – na relacji z Bogiem, z ludźmi i z ziemią. Te trzy relacje zostały zachwiane przez grzech. W encyklice czytamy: harmonia między Stwórcą, ludzkością, a całym stworzeniem została zniszczona, ponieważ człowiek usiłował zająć miejsce Boga odmawiając uznania siebie za ograniczone stworzenie. Fakt ten wypaczył także naturę przykazania by panować nad ziemią oraz uprawiać ją i doglądać jej. W rezultacie pierwotna harmonijna relacja między człowiekiem a naturą przerodziła się w konflikt. Człowiek, który ma sobie ziemię czynić poddaną może łatwo przekroczyć granicę nakazu bożego. Przed ponad trzydziestu laty w swojej pierwszej encyklice *Redemptor hominis* św. Jan Paweł II wskazywał na potrzebę racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z bogactw ziemi, przestrzegał przed możliwą alienacją człowieka w stosunku do przyrody i niszczeniem środowiska naturalnego, które nie może służyć celom wyłącznie doraźnego użycia. Człowiek ma być według zamysłu Stwórcy rozumnym i szlachetnym panem i stróżem, a nie bezwzględnym eksploatatorem przyrody. Papież Franciszek przypomina z kolei, że uprawianie i dogłądanie *ogrodu świata*, do czego wzywa Bóg, oznacza nie tylko kultywowanie ziemi, ale też jej chronienie, zachowywanie, bronienie – podkreśla: *pociąga to za sobą relacje odpowiedzialnej wzajemności między człowiekiem a naturą*. Każda wspólnota może wziąć z dóbr ziemi to czego potrzebuje dla przeżycia, ale ma również obowiązek chronienia jej i zapewnienia by nadal była ona płodna dla przyszłych pokoleń. Szanowni Państwo ! Wszyscy jak tutaj jesteśmy na tej sali Sejmiku naszego województwa, wiemy, mamy świadomość, że prace nad jakością powietrza na Górnym Śląsku, w naszym województwie, choć już rozpoczęte, wymagają poważnego i wieloletniego trudu. Zdajemy sobie sprawę, że trudnym do rozwiązania problemem jest dziś niska emisja spalin, której źródłem są m.in. tradycyjne piece węglowe i domowe instalacje ciepłownicze. Zanieczyszczony węgiel niskiej jakości i inne substancje palne, które powinny być utylizowane, są wykorzystywane przez wielu do ogrzewania domostw. Aspekt ekonomiczny problemu też nie uchodzi naszej uwadze. Przekraczające wszelkie normy ekologiczne zanieczyszczone powietrze zalega nie tylko w okresie chłódów na osiedlach domków jednorodzinnych i w starej zabudowie wielu miejscowości, wielu miast w naszym regionie. Prace nad zmianą tej sytuacji, choć już rozpoczęte, tak jak powiedziałem wymagają wieloletniego wysiłku i to wszystko wpisuje się w trud nawrócenia ekologicznego. *Nawrócenie* to słowo bliskie kościołowi, który nieustannie wzywa do nawrócenia. Będziemy to czynić również w przestrzeni spraw, zanieczeń, czy *grzechów ekologicznych* – przemawiam także teraz w imieniu Księdza Biskupa Mariana, który jest zwierzchnikiem

Kościół Ewangelicko-Augsburski – i w tej sprawie *nawrócenia ekologicznego* potrzebne jest współdziałanie wszystkich podmiotów życia społecznego. Potrzeba szerokiej koalicji i wspólnej pracy dla naszego wspólnego dobra, dla naszego wspólnego domu, w którym żyjemy, mieszkamy. Chciałbym razem z Księdzem Biskupem Marianem zapewnić wszystkim tu zebranych, że kościoły w województwie śląskim pełniąc swoją misję, włączą się intensywnie w budowanie ekologicznej świadomości i poczucia odpowiedzialności za nasz wspólny dom. Mam nadzieję, że będzie to przyczynek aby dzisiejsza uchwała mogła być zrealizowana. Dziękuję Państwu za uwagę !

- **prof. dr hab. Mariusz Gąsior, Kierownik III Katedry i Oddziału Klinicznego Kardiologii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Zabrze** – Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Ekscelencje ! Wysoki Sejmiku ! Zaproszeni Goście ! Bardzo dziękuję za zaproszenie na dzisiejszą sesję. Czuję się zaszczycony i pozwólcie Państwo, że w imieniu świata medycznego przekażę parę informacji dotyczących zanieczyszczeń powietrza na terenie Śląska. Problem zanieczyszczeń powietrza dotyczy nie tylko krajów rozwijających się, ale również krajów rozwiniętych. Wiemy, że zanieczyszczone powietrze ma negatywny wpływ zarówno na układ krążenia, układ oddechowy, częstość występowania udaru mózgu, czy rozwój chorób nowotworowych. Wiemy, że to oddziaływanie może być krótkotrwałe i długotrwałe. Krótkotrwałe dotyczy powikłań zakrzepowo-zatorowych, takich jak zawał serca, czy udar mózgu, natomiast długotrwałe to są choroby płuc, to jest przedwczesna miażdżyca czy inne powikłania związane z różnymi narządami. Jeżeli oprzemy się na danych pochodzących z WHO wiemy, że na świecie z powodu zanieczyszczeń powietrza rocznie dochodzi do około 3 mln przedwczesnych zgonów. Te zgony w 2/3 przypadków to są zgony z powodu choroby niedokrwiennej i jej powikłań, zatorów mózgu, a w 1/3 zgony z powodu chorób układu oddechowego, czy nowotworów. Jeżeli chodzi o Polskę dane z Europejskiej Agencji Środowiska pokazują, że do 50 tys. zgonów rocznie w Polsce jest przedwczesnych z powodu zanieczyszczeń powietrza. Co bardzo istotne Polska znajduje się na drugim miejscu co do skróconego czasu oczekiwanego przeżycia związanego z zanieczyszczeniami. Ten skrócony czas przeżycia to jest powyżej 11 miesięcy. W związku z tym należy sobie zadać pytanie czy zanieczyszczone powietrze jest czynnikiem ryzyka chorób sercowo-naczyniowych ? Ostatnie dane pokazują, że tak, że to już siódmy czynnik ryzyka rozwoju wielu chorób. Pierwszym, jak wszyscy wiemy, to jest zaburzona nasza dieta, nieprawidłowa dieta. Na drugim miejscu jest nadciśnienie tętnicze, palenie papierosów, nadwaga, otyłość hypercholesterolemia, cukrzyca i wreszcie zanieczyszczone powietrze. Co ważne, siła oddziaływania zanieczyszczonego powietrza porównywalna jest z siłą oddziaływania negatywnego cukrzycy. Z cukrzycą dość mocno walczymy

poprzez akcje profilaktyczne, poprzez zaawansowane metody leczenia. Jak województwo śląskie ma się w odniesieniu do kraju ? Ja może przypomnę parę takich cyfr – Śląsk to jest 4 % powierzchni kraju, ale 12 % populacji, na Śląsku jest ponad 20 % emisji pyłów, prawie 50 % emisji gazów, na Śląsku jest dwukrotnie większe średnie natężenie ruchu drogowego na drogach krajowych i wojewódzkich w porównaniu z innymi województwami – trzykrotnie większe np. w porównaniu z województwem warmińsko-mazurskim. Co w zanieczyszczeniach jest niekorzystne dla Śląska ? Śląskie jest wysoko zurbanizowane, ponad 13 % powierzchni Śląska w stosunku do np. ponad 3 % powierzchni województwa podlaskiego. Ta wysoka urbanizacja również sprzyja dodatkowym zanieczyszczeniom powietrza. Jak województwo śląskie plasuje się we wskaźnikach zachorowalności i umieralności ? Jeżeli popatrzymy na zgony z powodu chorób sercowo-naczyniowych, to województwo śląskie znajduje się w trzech najbardziej zagrożonych województwach – śmiertelność jest 10 % wyższa z powodu chorób sercowo-naczyniowych niż średnia europejska, a 20 % wyższa np. niż województwa podlaskiego. Jeżeli chodzi o zachorowalność na zawał serca skorygowany o standaryzowany współczynnik – ten współczynnik jest o 1/3 wyższy wśród mężczyzn niż np. wśród mieszkańców właśnie województwa podlaskiego. Nowotwory – również o 10 % jest średnio wyższa śmiertelność z powodu nowotworów niż średnia krajowa. I na koniec tych statystyk chcę powiedzieć jeszcze o jednej rzeczy – jeżeli popatrzymy na przedwczesne zgony wywołane zanieczyszczeniem powietrza, to aglomeracja śląska i Częstochowa ma ponad dwukrotnie więcej tych zgonów w porównaniu z takimi miastami jak np. Olsztyn, Koszalin, czy Rzeszów. Czy dysponujemy na Śląsku danymi dotyczącymi zanieczyszczenia powietrza i ich wpływie na zachorowalność i rokowanie ? Było wiele analiz przeprowadzonych przez wybitnych naukowców, było kilkanaście pojedynczych prac, które pokazywały ten negatywny wpływ. Ja Państwu chcę w kilku zdaniach powiedzieć o badaniu, które przeprowadziliśmy w Śląskim Centrum – patrząc na młodzież – inicjatorami tego badania początkowo byli studenci, następnie przeprowadziła je z dużą determinacją Pani dr Ciślak, młoda lekarka. Otóż przeanalizowaliśmy z lat 2006-2014 populację pacjentów, populację mieszkańców aglomeracji górnośląskiej, dane dotyczące 120 tys. hospitalizacji uzyskaliśmy z Narodowego Funduszu Zdrowia, natomiast dane dotyczące zanieczyszczeń ze strony Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. I co się okazało ? Okazało się, że przy złożonych analizach statystycznych, wykonywanych przez naszych statystyków Pana dr. Cieślę i Pana dr. Skrzypka, że wraz ze wzrostem zanieczyszczeń powietrza również w populacji śląskiej wzrasta częstość udarów mózgu, zawału serca, hospitalizacji z powodu migotania przedsionków, ale również wzrasta częstość wizyt w *poz*-tach. To co dla pacjentów najistotniejsze wzrastała również w tym okresie wzrostu tych zanieczyszczeń śmiertelność sercowo-naczyniowa, jak również

śmiertelność ogólna. Okazało się, że przy przekroczeniu poziomu informowania i alarmu smogowego zwiększało się o 6 % ryzyko zgonu w tych dniach, czyli mamy na Śląsku na to dowody naukowe, a jest to najprawdopodobniej jedna z nielicznych analiz w Europie. Porównywalna jest analiza większa, ale o podobnym zasięgu dla mieszkańców Anglii i Walii, która również pokazała podobne trendy. Będąc przy poziomie alarmowania sytuacja mogłaby być jeszcze bardziej niekorzystna, bo wiemy że u nas ten poziom alarmowania i informowania to jest 200 μg na metr sześcienny, czy alarmowania ponad 300 μg . WHO zaleca normy dla powietrza 50 μg , a wiele krajów informuje już przy poziomie 100. Zdajemy sobie sprawę z tego, że obniżenie tego poziomu alarmowania w sezonie grzewczym mogłoby oznaczać być może permanentny alert smogowy. Chcę się jeszcze z Państwem podzielić takimi informacjami dotyczącymi kosztów. Otóż miesiąc temu na konferencji w Ministerstwie Zdrowia miał wystąpienie Pan dr Skotak z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego, który podał pewne dane, mianowicie zanieczyszczone powietrze kosztuje i to drogo kosztuje. Otóż wyliczono, że kosztuje to polskie złej jakości powietrze rocznie 13 % PKB. Jest to drugi najwyższy koszt w Europie, natomiast jest to najwyższy udział w produkcie krajowym brutto w Europie Środkowej. Podsumowując – dlaczego trochę tej statystyki i tych pewnych danych ? Chcę powiedzieć tak, że jest pewna pętla, pewne koło, które się wykształciło, mianowicie żyjemy w województwie, które obarczone jest wysoką zachorowalnością i śmiertelnością. Żyjemy w województwie, które jest – o czym mówił wcześniej Pan Marszałek – mocno zanieczyszczone, w którym występuje mocno zanieczyszczone powietrze. Po trzecie – mamy dane naukowe, że zanieczyszczone powietrze jest czynnikiem ryzyka o dużej sile oddziaływania. Po czwarte – mamy dowody naukowe na populacji pacjentów aglomeracji górnośląskiej, nasze własne dane, że to powietrze szkodzi. W związku z czym Śląskie dzięki tej uchwale, którą Państwo za chwilę będziecie głosować, ma szansę przerwać to błędne koło, w którym się znaleźliśmy i da początek uchwale, która zadziała, mówi się że na dekady, ale biorąc pod uwagę fakt, że już nawet obniżenie częściowe zanieczyszczeń może w okresie krótkoterminowym zmniejszyć te powikłania zakrzepowo-zatorowe, jest to również ważne w najbliższych latach. Oczywiście sama uchwała to nie wszystko, to jest jeszcze edukacja – edukacja, to są np. alarmy smogowe, gdzie uczymy pacjentów jak się zachowywać. Wiemy, że Urząd Marszałkowski będzie podejmował w tym zakresie odpowiednie akcje. Na koniec chciałbym podziękować za możliwość wystąpienia przed Państwem. Te podziękowania chcę złożyć tak naprawdę w imieniu naszych obecnych pacjentów i potencjalnych pacjentów, którym naprawdę ta przegłosowana uchwała na pewno pomoże i miejmy nadzieję, że te pozytywne skutki zobaczymy już w najbliższych latach. Dziękuję Państwu bardzo !

- **Pan Piotr Kuczera, Prezydent Miasta Rybnik** – na początku dziękuję serdecznie za zaproszenie. Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Ekszelencje ! Wysoki Sejmiku, no i wszyscy zebrani, w tym młodzież ! Spotykamy się w historycznym dniu dla naszego województwa. Dziś dajemy sobie szansę na oddychanie. Powietrze jest niezbywalnym dobrem człowieka, zaś oddychanie warunkuje jego egzystencję. Chcę Państwu powiedzieć, że dla mnie osobiście to dziś bardzo ważny dzień. Niezbywalne dobro jakim jest powietrze ma wreszcie szansę uzyskania certyfikatu jakości, a mieszkańcy województwa śląskiego mają szansę na oddychanie pełną piersią. *Śląskie bez smogu, czy Zagłębie bez smogu* ma szansę na urzeczywistnienie. To wielka radość ! Dlaczego tak ważne jest dziś podjęcie działań na poziomie zmian prawa. 14 spośród najbardziej zanieczyszczonych miast Europy znajduje się w województwie śląskim. Stoi przed Państwem reprezentant miasta, którego mieszkańcy przez 1/3 roku są narażeni na poważne zagrożenia dla zdrowia i życia. Nazwa *Rybnik* pada zwykle w każdym zestawieniu dotyczącym jakości powietrza. Początek tego roku rozpoczęliśmy od wyników jakości powietrza, które sparaliżowały wszystkich mieszkańców. Nie boję się powiedzieć, że kilka dni w styczniu tego roku z alarmem smogowym spowodowało, że mieszkańcy odczuli realne zagrożenie zdrowia i życia. Nie mogliśmy oddychać, o 30 % wzrosła liczba chorych zgłaszających się do szpitali i przychodni z problemami oddechowymi i krążeniowymi. Alarm smogowy 10 i 11 stycznia w tym roku w Rybniku to przekroczenie pyłu zawieszonego w powietrzu powyżej 1500 %. W tym czasie dyrektorzy szkół i przedszkoli zawiesili zajęcia w swych placówkach. W moim mieście wszyscy wciąż pamiętamy te tragiczne dni, kiedy rzeczywiście realnie, namacalnie z trudem mogliśmy oddychać. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomu niektórych substancji w powietrzu wprowadza normę 35 dni na cały rok z przekroczeniem normy 50 µg pyłu zawieszonego na metr sześcienny. W Rybniku już w lutym wyczerpaliśmy roczną normę. Za nami już 38 takich dni. Smog zabija powoli, ale bardzo skutecznie. Lista chorób, do których przyczynia się zanieczyszczenie powietrza jest bardzo długa i przed chwilą została przez Pana Profesora bardzo dogłębnie przedstawiona. Walka ze smogiem jest kosztowna. To wysiłek każdego mieszkańca, który podejmuje aktywność decydując się na zmianę źródła ogrzewania, ale to również koszty samorządu. W ciągu ostatnich dwóch lat w Rybniku wydaliśmy na dotacje dla mieszkańców na wymianę źródeł ogrzewania i termomodernizację blisko 11 mln zł, co oznacza, że zwiększyliśmy środki w budżecie miasta na ten cel dziesięciokrotnie w porównaniu do lat ubiegłych. 25 mln zł wydamy w ciągu 3 lat na wymianę źródeł ciepła w placówkach oświatowych i mieszkaniowych miasta. Te milionowe środki są wciąż niewystarczające. Wiem, że ten coraz większy wysiłek podejmuje coraz więcej samorządów w kraju, w tym i w naszym województwie. Mam też nadzieję, że doczekamy się w swoich działaniach

wsparcia finansowego na poziomie rządowym. Czy te wydatki są opłacalne ? Dziś nie możemy już sobie pozwolić na to by w ekologii nie inwestować. Ekologia nas kosztuje, jednak w sytuacji kiedy na szali leży zdrowie i życie wybór staje się coraz bardziej oczywisty. Podejmowana dziś uchwała czyni ważny i poważny krok w poprawie jakości powietrza w województwie śląskim, które jest wciąż w dużej części regionem przemysłowym, a jego głównym zasobem był i jest węgiel kamienny. To dość odważne wprowadzać regulacje dotyczące węgla na Śląsku. Dyskusja, która przetoczyła się w samorządach na terenie naszego województwa, od tych największych miast po małe miejscowości, pokazuje że jesteśmy gotowi do podejmowania zmian w swoich nawykach bez uszczerbku dla przemysłowego charakteru naszego regionu. Uchwała jest efektem trudnych kompromisów, które przetoczyły się w trakcie konsultacji społecznych. Budujące jest zjednoczenie samorządowców w zadań wokół działań zainicjowanych przez Pana Marszałka, których celem nadrzędnym jest ochrona powietrza pozwalająca na ratowanie zdrowia. Paradoksalnie, niechlubne smogowe rekordy spowodowały uwrażliwienie społeczeństwa na problem niskiej emisji, na nowo otwarły działania edukacyjne. Debata o smogu przetoczyła się przez różne grupy społeczne, począwszy od szkół i przedszkoli, przez samorządy i dyskusje w gronie rodziny. Była te obecna w ważnych instytucjach życia społecznego, m.in. w kościołach. Włączenie różnych podmiotów w proces, w twórczą rozmowę o naszym największym problemie i wyzwaniu, miało i ma ogromne znaczenie, ponieważ właśnie dziś uzyskujemy efekt społecznego poparcia dla tej uchwały. Podjęcie uchwały jest również swoistym apelem do rządu o wprowadzenie regulacji ustawowych, które będą wsparciem dla naszej uchwały. Potrzebujemy wprowadzenia norm emisyjnych dla kotłów na terenie całego kraju, podobnie jak norm jakości dla sprzedawanych paliw. Bardzo ważne dla tej uchwały będzie też wprowadzenie odpowiedniego programu dotacyjnego dla najuboższych. Poprawa jakości powietrza może nastąpić przy wspólnym działaniu rządu RP, przedsiębiorstw, gmin, kościołów, mieszkańców i innych jednostek i organizacji. *Uchwała antysmogowa* jest pierwszym krokiem ku poprawie jakości powietrza, ale musi być również poparta odpowiednimi programami pomocowymi i dotacyjnymi. Moje miasto jest członkiem *Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego*. Subregion ten od początku, właściwie jednogłośnie wspierał pracę nad tą uchwałą. Oprócz prac nad uchwałą daliśmy wyraz też naszej jednomyślności podejmując wspólną kampanię pod patronatem Pana Marszałka przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. Wszystkie samorządy Subregionu Zachodniego, czyli 25 gmin i 3 powiaty, podjęły wspólną kampanię na rzecz walki o poprawę jakości powietrza pod nazwą *Gmina z dobrą energią*. To modelowa kampania informacyjno-edukacyjna, której celem jest szerzenie wiedzy na temat walki z niską emisją. Za chwilę obejrzyjecie Państwo jeden ze spotów tej kampanii. Na zakończenie chcę

podkreślić, że podejmowana uchwała będzie miała bardzo istotne znaczenie dla jakości życia mieszkańców województwa śląskiego oraz przyszłości i rozwoju naszych małych ojczyzn. Jest bardzo ważna dla nas wszystkich, jest bardzo ważna dla nas samych. Dziękuję za uwagę !

[prezentacja spotu dotyczącego problemu zanieczyszczenia powietrza]

- **prof. dr hab. Marian Zembala, Dyrektor Naczelny Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrze, poseł na Sejm RP –** Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Ekszelencje ! Panie, Panowie reprezentujący środowiska rządowe, samorządowe, szkoły, droga młodzieży ! Dziękuję za zaproszenie. To jest dobrze, że żyjemy w czasach, które pozwalają naszą codzienność wzbogacić o rzeczy niezwykle. Niedawno świętowaliśmy *chrzest metropolii* oczekiwany przez wszystkich. Bardzo dziękuję wszystkim, którzy w taki nowy sposób patrzą na naszą małą ojczyznę. Ona – po pierwsze – nie jest taka mała, jest na pewno bardzo pracowita i to jest efekt pracy Państwa – tych, którzy byli przed nami i tych, którzy są teraz i po nas przejmą odpowiedzialność za tę ojczyznę. Niedawno świętowaliśmy jubileusz archidiecezji, niedawno świętowaliśmy rocznicę powstania korporacji przemysłowych, niedawno instytucje takie jak Śląskie Centrum Chorób Serca wpisały się w krajobraz służenia potrzebującym bliźnim. Krótko mówiąc historia tworzy przestrzeń, która nas zniechęca, ale może też nas budować. To co dzisiaj doświadczamy powinno nas bardzo budować, patrzę szczególnie na Państwa, na kochaną młodzież, nie tylko dlatego że jestem medykiem, ale na co dzień chodziłem w maskach, więc akurat maski mnie tak bardzo nie męczą jako chirurga, jako kardiochirurga, natomiast moi drodzy gdybym miał dzisiaj zacząć pewną refleksję, to my razem, może jeszcze bardziej niż to chciałbym podkreślić, myślimy o tym co zrobić żebyście wy nie tylko nie zostawali na tej kochanej ziemi, ale jeszcze mocniej włączyli się w to co tutaj jest, co funkcjonuje, co jest naszą dumą. W związku z tym to wszystko co się dzieje w ostatnim czasie – na słowo *czas* patrzmy filozoficznie z szerszej perspektywy – na wszystko co się dobrego dzieje, co buduje, a nie przeszkadza, patrzmy z takim pozytywnym działaniem. Krótka refleksja. Przywołuję postać Karola Goduli, wielkiego przemysłowca. Zachęcam do przeczytania ... umiłowany w tej ziemi – w swojej biografii, tak pięknie przypomnianej przez Pana Wiceprezydenta Lewandowskiego, niesłychane są te słowa w jaki sposób ten człowiek, który bardzo chciał i przecież zbudował przemysł, stworzył 40 kopalń węgla, ale i huty, tworzył zrab przedsiębiorczości śląskiej, tak bardzo troszczył się o los ludzi. I to podkreślał, że to jest przesłanie chrześcijańskie, przesłanie katolickie, ale reprezentant reformacji z linii Donnersmarcka mówił, że to także jest odpowiedzialność przedsiębiorcy, ale i władz samorządu, kościoła. To oznacza, że ta idea, którą Godula przekazywał – osiemnastowieczny, 1781 przecież się urodził, zmarł w 1848 we Wrocławiu.

Ja studiowałem we Wrocławiu – muszę Państwu powiedzieć, że w tymże Wrocławiu jest przy ul. Kościuszki pałacyk z taką piękną dedykacją człowiekowi, który tworzył dobro, całe życie myślał o innych. Warto o tym pamiętać i przesuniemy się do postaci Korfanteo, Ziętka. Korfanteo nie znałem, tyle dobrego o nim czytamy, ale zetknąłem się z postacią generała Ziętka i jako młody uczeń gimnazjum, kiedy otwierał w ramach akcji *Tysiąc szkół na Tysiąclecie* szkołę w Krzepicach, w tej zielonej części naszego województwa, ale także pamiętam fragment przemówienia, które mu przypomniałem jak spędził ostatnie dni swego życia, trudnego życia, owocnego życia, leżąc 3 miesiące u nas w Śląskim Centrum, gdzie ciężko chory zmarł. Mówił wtedy, że każdy musi zostawić ślad, każdy ! Użył słów: *nawet listonosz*. Zapamiętałem jako młody chłopak, kiedy otwierał szkołę – i on także chciał zostawić ślad poprzez szkoły – i tak dbał o te szkoły – ale i poprzez lasy i całą infrastrukturę, którą uważał szczególnie w tym regionie za najważniejszą. Wręcz obsesyjnie dbał o to żeby zachować lasy i roślinność. Przywołuję postać biskupa-seniora Zimonia z jego dla mnie takim ciekawym pojęciem *grzechu ekologicznego*. Pamiętamy, myśmy się troszkę uśmiechali, ale w tej wizji nowoczesnego chrześcijaństwa, wtedy jeszcze może nie tak popularnej – dziękuję że Ksiądz Arcybiskup nawiązał tak mocno podczas wystąpień w Piekarach dwa lata temu, a Ksiądz Biskup Niemiec przy okazji 500-lecia Reformacji, która tyle wniosła – wskazuje również na wyjątkową ważność harmonii człowieka z przyrodą i otoczeniem, a więc woda, powietrze i to wszystko co mówimy. Proszę Państwa ! Chcę powiedzieć tak: działajmy ! My jako medycy przedstawiliśmy te pewne zagrożenia, ale przedstawiamy to zawsze – może medyk z natury stykając się z chorobą jest jakby bardziej, powiedziałbym, wrażliwy na stopniowanie, jego choroba nie zniechęca, bo jakby go choroba zniechęcała to był uciekł, albo zmienił zawód – w związku z tym medyk z natury im trudniejsza choroba, tym się bardziej skłania i służy. Takie jest jego przesłanie. W związku z tym mógłbym Państwu powiedzieć tak, że w roku 1994, a więc niedawno, byliśmy pod wrażeniem, kiedy na poważnych międzynarodowych kongresach europejskich pokazywano nam że Polska jest w ogniu Europy pod względem zachorowań sercowo-naczyniowych. Tylko jeden kraj jest w trudniejszej sytuacji ... Wstydziliśmy się, ale właśnie tutaj na tej ziemi – tak zapracowanej, tak doświadczonej, tej ziemi, o której mówił Godula, Ziętek, Korfanty, ale i biskup Zimoń i nasi dzisiejsi goście i będą mówić następnymi – zrodził się program przeciwdziałania i tu się przecież narodził jako drugi w Europie, zasługa profesora Pasyka, jednego z tych trzech wielkich pionierów Zabrze – profesor Religa, profesor Pasyk, kardiolog, i dr Lili Goldstein, wybitna kardiolog dziecięca – wprowadzili nową metodę leczenia zawału angioplastyką, która stała się metodą ogólnopolską i zniwo śmiertelności z 14-16 % spadło na 3-4 %. Oczywiście, nadal jest problem, ale nie ta skala. I kończąc chcę powiedzieć: te wydarzenia w tej ziemi, która jest tygłem kultur, chrześcijaństwa, obyczaju,

ale i to co ja po powrocie po prawie pięciu latach z Holandii zauważyłem, że właściwie mentalność i stosunek do pracy tych moich nowych poznanych osób na tym brudnym Śląsku, bo wtedy –przepraszam za słowo – biała koszula była tylko przez godzinę, a profesor Religa nosił dlatego ciemne golfy, bo mówił, że nie jest w stanie sobie uprać. To zniknęło, mamy nową rzeczywistość, ale i nowe zadania. I moi drodzy ! Zwracam się do was ! Nie tylko nie uciekajcie, ale patrzcie na nowe pokolenie politechników, mamy tu liderów, na bioinżynierów, na lekarzy, na inżynierów, na działaczy kultury, socjologów – wszystkich ! Każda z tych specjalności jest budująca jeżeli tylko chcemy. I dobrze się dzieje i takie przesłanie ja wynoszę, przepraszając wszystkich Państwa za nieobecność posłów, wszyscy by dzisiaj tutaj byli. Dzisiaj jest w Sejmie głosowanie, ja jestem ich reprezentacją jedyny tutaj, ale w imieniu wszystkich posłów chcę Państwu się pokłonić i podziękować. Tak ! To jest historyczny moment. Dzięki Bogu i ludziom mamy nowe szanse, te szanse powinny nas integrować, łączyć. W związku z tym zdejmując maski trzymamy wasz argument. Pamiętajcie, że dla tego kraju, dla tej małej ojczyzny nie tylko warto, ale trzeba żyć i działać ! Wszystkiego dobrego ! Jeszcze raz dziękuję Panie Przewodniczący, Panie Marszałku Eksceleńcja i Dostojni Państwo. To jest dla mnie osobiście, takiego wędrownika do Zabrze i do Śląska, wielki powód do dumy i zadowolenia. Tak ! Wielki powód do dumy i do zobowiązań. Z szacunkiem największym dziękuję bardzo ! Bogu dzięki !

- **radny Grzegorz Wolnik, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Eksceleńcje ! Szanowni Goście i Wysoki Sejmiku ! W imieniu klubu radnych Platformy Obywatelskiej chciałem przede wszystkim gorąco podziękować i pokłonić się wszystkim tym, którzy przyczynili się do tego, że dzisiaj możemy w tym historycznym – bo nie waham się użyć takiej nazwy – momencie za chwilę przegłosować uchwałę zwaną popularnie *antysmogową*. To była wielka benedyktyńska praca, wiele ścierających się poglądów, wiele dyskusji, w końcowej fazie ponad 6,5 tys. uwag ze strony mieszkańców. I to dobrze, że tak się stało, że ta uchwała budzi emocje. Najgorsze co mogłoby się zdarzyć, to gdyby ona przeszła bez emocji, bez echa, gdyby nikt o niej po prostu nie wiedział. Myślę, że dzisiaj jakaś część społeczeństwa województwa śląskiego już o niej zdążyła się dowiedzieć, o tym projekcie, a reszta, to nasze zadanie, żeby dowiedziała się jak najszybciej, że taka uchwała dzisiaj będzie naszym prawem miejscowym. Dziękuję serdecznie naszym gościom, którzy niezmiernie szeroko przedstawili w różnych aspektach, w aspekcie moralnym, teologicznym, ekologicznym, medycznym, samorządowym, te wszystkie problemy związane z czystością powietrza. Ja sam, jak powiedział przed chwilą Pan Prezydent Kuczera, jako rybniczanie przez ileś dni *zułem* to nasze rybnickie powietrze, bo ono zgrzytało mi po prostu w zębach. Dlatego liczę, że w jakiejś realnej perspektywie to powietrze na Śląsku będzie lepsze, czystsze. Nasza uchwała

tego oczywiście nie załatwi od pstryknięcia palcem, przed nami ogromna praca. Dziękuję za ten mały dokumencik, który mają Państwo Radni przed sobą, a który jest po prostu uchwałą w pigułce, uchwałą przetłumaczoną na tzw. język niespecjalistyczny. To bardzo istotne, jestem przekonany, że ten dokument znajdzie się na stronach internetowych i będzie rósł w zależności od tego jakie będą stawiane pytania. Pozwólcie Państwo na koniec, że w imieniu klubu Platformy Obywatelskiej zadeklaruję, iż mimo oczywistego braku dyscypliny klubowej, klub w całości zgłasza za przyjęciem tejże uchwały i gorąco apeluję do wszystkich radnych żebyśmy tym razem *nie różnili się pięknie*, ażebyśmy po prostu nie różnili się wcale, żebyśmy pokazali, że śląska klasa polityczna – często zwana przez niektórych, może i słusznie, klasą próżniaczą – dzisiaj pokaże swoją klasę w pełnym tego słowa znaczeniu i będziemy jednomyślni dla Śląska.

- **radny Piotr Czarnynoga** – Księżę Arcybiskupie ! Księżę Biskupie ! Panie Pośle ! Wysoki Sejmiku ! Szanowny Zarząd Województwa Śląskiego ! Szanowni Państwo ! Dzisiaj 7 kwietnia w rocznicę powstania Światowej Organizacji Zdrowia obchodzone są w Polsce dwa święta – *Dzień Pracownika Służby Zdrowia* oraz *Światowy Dzień Zdrowia*. Fakt przyjmowania w tym dniu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego zwanej skrócie *antysmogową* jest zapewne zbiegiem dat, na który wpływ miał jedynie Przewodniczący Sejmiku poprzez wyznaczenie terminu dzisiejszej sesji. Nie zwalnia nas to jednak z przyjemności złożenia podziękowań i najlepszych życzeń wszystkim pracownikom śląskiej służby zdrowia, które składam w imieniu Przewodniczącego Jana Kawuloka i wszystkich radnych klubu Prawo i Sprawiedliwość na ręce naszych koleżanek: radnej, lekarce Marii Potępie i radnej, pracownicy szpitala Ewie Żak oraz na ręce Pana Posła, profesora Mariana Zembali. *Szlachetne zdrowie ...* nadszedł czas aby zadbać o nie w kontekście spalania paliw i emisji do atmosfery pyłów oraz innych szkodliwych substancji. Mamy wiek ciepła, cywilizację ciepła, ale chcemy dołączyć do grona krajów dbających znacznie lepiej i skuteczniej o zdrowie swoich mieszkańców. W imieniu klubu radnych Prawo i Sprawiedliwość wyrażam poparcie dla projektu uchwały w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Będziemy głosowali za jej przyjęciem i tym samym za uchwaleniem ważnego aktu prawa miejscowego. Zanim to jednak nastąpi chciałbym zwrócić uwagę na trzy ważne fakty związane z tym zagadnieniem. Po pierwsze – projekt uchwały został właściwie przygotowany, a w czasie wielotygodniowej dyskusji Marszałek, Zarząd Województwa oraz Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska przyjmowali argumenty, poprawiali zapisy uchwały. Dyskusje na wszystkich komisjach Sejmiku pozwoliły radnym przekazać uwagi i zastrzeżenia zgłaszane przez mieszkańców naszych gmin, miast i powiatów. Ten tryb pracy nie powinien być wyjątkiem,

chciałoby się, Panie Przewodniczący i Panie Marszałku, tak rozmawiać na forum Sejmiku zawsze i we wszystkich kwestiach. Po drugie – *uchwała antysmogowa* nie będzie *uchwałą antywęglową* ! Dobrej jakości węgiel spalany w kotłach piątej klasy nie jest zagrożeniem dla naszego zdrowia. I po trzecie – chcę przypomnieć, że 15 listopada 2015 roku wielu radnych Sejmiku Województwa Śląskiego, może nawet wszyscy, otrzymaliśmy ważną pomoc w walce o czyste powietrze – słowo biskupów diecezji z terenu województwa śląskiego w sprawie troski o jakość powietrza – i może po raz pierwszy wtedy w 2015 roku ktoś przemówił do nas, mieszkańców województwa śląskiego, przedstawiając w całości, we wszystkich aspektach, problem niskiej emisji zwracając uwagę na aspekt cywilizacyjno-bytowy, zdrowotny, moralny środowiskowy, ekonomiczny, i nie na koniec, organizacyjny. Dziękujemy autorom tego słowa, Arcybiskupowi Metropolicie Katowickiemu Wiktorowi Skworcowi, Biskupowi Sosnowieckiemu Grzegorzowi Kaszakowi, Biskupowi Gliwickiemu Janowi Kopcowi i Biskupowi Opolskiemu Andrzejowi Czai. I kończąc swoje wystąpienie – jeśli Ksiądz Arcybiskup pozwoli – pragnę w imieniu radnych klubu Prawo i Sprawiedliwość wykorzystać wprost trzy zdania z przywołanego listu pasterskiego, jako zdania nasze, radnych: *bardzo liczymy na to, że przepisy państwowe i samorządowe będą uwzględniać sytuację ekonomiczną tych, których nie stać na zakup nowego pieca lub jego modernizację, a także na nabywanie węgla lepszej jakości lub innego proekologicznego opału. Podejmijmy wszyscy działania na rzecz wspólnego dobra jakim jest zdrowie i czyste powietrze. Zachęcamy władze samorządowe miast i gmin naszego województwa do radykalnego działania w tym zakresie.* Księżo Arcybiskupie, Wysoki Sejmiku ! Dziękuję za uwagę !

- **radny Bronisław Karasek** – Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Ekscelencje ! Szanowni Goście ! Panie i Panowie Radni Sejmiku Województwa Śląskiego ! Dzisiaj my, radni Sejmiku Województwa Śląskiego, mamy przyjąć uchwałę wprowadzającą na obszarze województwa śląskiego ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwaną popularnie *uchwałą antysmogową*, która ma zapoczątkować, w co bardzo wierzymy, realne działania w walce o czyste powietrze w naszym województwie. Na wstępie w imieniu klubu radnych Polskiego Stronnictwa Ludowego chciałbym podziękować Zarządowi Województwa Śląskiego z Marszałkiem Wojciechem Saługą na czele za podjęcie inicjatywy powołania zespołu ekspertów, który od 17 maja ubiegłego roku w 35-osobowym składzie pod przewodnictwem Dyrektora Łukasza Tekelego przez prawie 9 miesięcy intensywnie pracował nad założeniami i kształtem dzisiaj procedowanej uchwały. Dziękuję również wszystkim członkom tego zespołu oraz pracownikom z Wydziału Ochrony Środowiska. To dzięki wam, mam nadzieję, dziś Sejmik Województwa Śląskiego jako drugi w kraju po Sejmiku Małopolskim, uchwali akt prawa miejscowego zwany popularnie *uchwałą*

antysmogową. Będzie to ogromny sukces, uwieńczenie wielu miesięcy ciężkiej pracy wszystkich osób w to zaangażowanych z całego regionu, tych pracujących nad jej kształtem jak i tych zgłaszających wnioski i uwagi w ramach konsultacji społecznych, które w większości, co jest ważne, były poparciem zapisów zawartych w projekcie. Procedowana dziś uchwała w opinii wielu jest prawdopodobnie najważniejszą uchwałą tej kadencji Sejmiku. Może nie jest doskonała, opracowanie jej nie było na pewno łatwe, ale jest ona wynikiem pełnego kompromisu, wypracowaniem wspólnego stanowiska w trosce o zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego, a w szczególności przyszłych jego pokoleń. Ze względu na skalę zjawiska smogu jest pewne, że nie uporamy się z tym problemem w krótkim czasie. Wierzę w to, że uchwała ta będzie początkiem skutecznej walki ze smogiem. Szanowni Państwo ! Powietrze nie zna granic. Ważne jest to, że ograniczenia i zakazy wynikające z projektu *uchwały antysmogowej* obejmują cały obszar województwa śląskiego i cały rok kalendarzowy. Ważne jest, że uchwała nie zakazuje spalania węgla czy drewna, wprowadza zakazy i ograniczenia, które mam nadzieję spowodują *cywilizowane spalanie*, co oznacza że w odpowiednich urządzeniach grzewczych będą spalane tylko i wyłącznie odpowiedniej jakości paliwa stałe. Nie możemy skończyć na jednej uchwale dotyczącej kotłów, czy zakazu spalania niektórych paliw stałych. Wraz z przyjęciem uchwały musimy przyjąć niezwłocznie m.in. programy pomocy dla osób najuboższych, których nie stać na wymianę pieca i płacenie wyższych rachunków za czyste powietrze. Nie będzie to możliwe bez przyjęcia działań systemowych z zaangażowaniem wszystkich samorządów, począwszy od gminy, miasta, powiatu czy województwa. Należy znaleźć źródła jej finansowania. Pieniądze na ten cel mogą pochodzić czy to z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu..., ze środków unijnych, czy z budżetów samorządów lokalnych. Potrzeba edukacji, edukacji i jeszcze raz edukacji. W tym celu wykorzystajmy wszystkie możliwe kanały dystrybucji przekazu informacji, takie jak szkoły, organizacje harcerskie, organizacje społeczne, ochotnicze straże pożarne, czy jak już była deklaracja ze strony Ekscelencji Arcybiskupa, również kościoły. Uchwała nie będzie również skuteczna bez opracowania regulacji ze strony naszego rządu, my dzisiaj nie możemy zakazać sprzedaży mułów czy flotokoncentratów, nie możemy określić norm jakości węgla – to wszystko jest w gestii poszczególnych ministerstw. Wysoki Sejmiku ! Jakość powietrza nie ma kolorów politycznych, klub radnych Polskiego Stronnictwa Ludowego w pełni popiera wszystkie zapisy tej uchwały i będzie głosował za jej przyjęciem.

- **radny Henryk Mercik, Członek Zarządu Województwa** – Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Wysoki Sejmiku Śląski ! Ekscelencje ! Szanowni Goście ! To oczywiście bardzo ważny dzień, który pokazuje, że jako

samorząd dostrzegliśmy jeden z największych problemów naszego regionu i poważnie tym problemem zajęliśmy się. Szanowni Państwo ! Nasze województwo jest terenem specyficznym, gdzie nagromadzenie zakładów przemysłowych przez lata stwarzało wiele problemów ekologicznych, które udało się skutecznie rozwiązać. W tej chwili największe problemy tworzymy my sami, tworzą sami mieszkańcy. Tak to jest, że problem niskiej emisji to problem każdego z nas, jeżeli nie nasz osobisty, to problem naszego bliższego lub dalszego sąsiada. To już nie przemysł nas truje, ale często trujemy siebie sami. Dlatego z tego miejsca chciałbym przede wszystkim podziękować za pracę *Zespołu ds. rozwiązania problemu niskiej emisji*, za pracę ekspertów, za pracę Wydziału Ochrony Środowiska i za całą dyskusję, bardzo merytoryczną, która miała miejsce nie tylko tutaj na tej sali, nie tylko w komisjach, nie tylko podczas spotkań zespołu, ale przede wszystkim w mediach, jak również w kościołach, bo nie ma lepszego lekarstwa na ten problem jak właściwa świadomość, właściwa edukacja i właściwa wiedza. W wielu przypadkach to właśnie brak wiedzy, brak świadomości albo nieliczenie się ze skutkami niskiej emisji powoduje, że to powietrze jest jakie jest. Wiele osób przez lata lekceważyło ten problem, uważało go wręcz za iluzoryczny i do dzisiaj tak niestety jest w wielu przypadkach. To jest nasze zadanie i również zadanie tej uchwały, żeby pokazać, że skutki smogu są bardzo wymierne, bardzo kosztowne, dotyczą naszego zdrowia, dotyczą naszych finansów, dotyczą również jakości życia nas wszystkich. To, że źle się żyje w województwie śląskim, jak niektórzy twierdzą, to nie jest wynik braku instytucji kultury, braku dobrej oświaty, to jest właśnie wynik tego, że nie mamy czystego, dobrego powietrza. Szanowni Państwo ! Bardzo się cieszę, że dzisiaj będziemy mogli tą uchwałę podjąć, dlatego że taka jest właśnie rola samorządu regionalnego, bardzo ważna rola, nie tylko edukacyjna, ale również wskazywania rozwiązań dla takich problemów jak problem smogu. Szanowni Państwo ! Czy ta uchwała jest doskonała ? Myślę, że absolutnie nie ! Już wielokrotnie było tutaj podkreślane, że to raczej jest pewien rodzaj kompromisu. Ja jestem przekonany, że my sami dojdziemy za jakiś czas do wniosku, że trzeba będzie ją w jakiś sposób ulepszyć albo z pewnych kompromisów wręcz zrezygnować. Na dziś dzięki dyskusjom mamy taki, a nie inny kształt tej uchwały i bardzo chciałbym żeby ona jak najszybciej weszła w życie. Sami oczywiście tych problemów, które chcemy rozwiązać nie rozwiążemy dlatego, że – też to było już podkreślane – potrzebujemy tutaj również pomocy na poziomie rządowym, o którą to pomoc z tej mównicy również apeluję. Na nic się zdadzą nasze zapisy jeżeli dalej w obrocie, w legalnym obrocie handlowym, będą te paliwa, które nie chcemy żeby były spalane w naszych kotłach, w naszych piecach, stąd też rola rządu w określeniu norm dotyczących paliw w określaniu zakazów, na co mam nadzieję w najbliższym czasie. Kończąc jeszcze raz dziękuję wszystkim, którzy zaangażowali się w rozwiązywanie tego problemu – a tak jak zostało to

już wielokrotnie powiedziane powietrze nie zna granic, nie są dla niego przeszkodą granice nieruchomości, działek, ale też granice państw, o czym przekonałem się rozmawiając z naszymi przyjaciółmi, partnerami z Kraju Morawsko-Śląskiego w Republice Czeskiej. Szanowni Państwo ! Powietrze nie ma też granic wyznaniowych, dlatego też myślę, że to jest absolutna ekumenia tutaj i to jest taki praktyczny przykład ekumenizmu jeśli chodzi o działania edukacyjne obu kościołów, które są tutaj reprezentowane, Kościoła Rzymskokatolickiego i Ewangelicko-Augsburskiego, z czego się bardzo cieszę i na koniec pragnę tylko powiedzieć, że radni klubu Ruchu Autonomii Śląska będą głosowali za podjęciem uchwały.

- **radny Michał Czarski** – Panie Przewodniczący ! Panie Marszałku ! Szanowni Goście ! Wysoki Sejmiku ! Projekt uchwały dzisiejszej stanowi sygnał dla mieszkańców o zajęciu się tym problemem przez Sejmik. Zdaniem klubu lewicy uchwała jest dobrą propozycją uregulowania prawem miejscowym tej kwestii, stosownie do możliwości, jak i kompetencji. Uchwała ma na celu uświadomić mieszkańcom regionu skalę zagadnienia i zachęcić do podjęcia skutecznych działań, wspólnych działań w walce o poprawę jakości powietrza. Przypomnieć wypada – tu było już szereg liczb podawanych – ale przecież problem walki ze smogiem, czy w ogóle problem smogu jako takiego, nie jest rzeczą nową, ponad 60 lat temu w Londynie czterodniowa zawiesina spowodowała śmierć około 12 tys. osób. To prawie spowodowało upadek rządu Winstona Churchilla. Niestety jak widać te cudze błędy nie uczą nas na tyle skutecznie żeby się tym problemem zająć odpowiednio wcześniej, tylko kiedy dzisiaj rzeczywiście już też trzeba wołać na alarm, kiedy jest już sytuacja, która staje się w zasadzie sytuacją nie do zniesienia – to przecież potwierdzają raporty o stanie środowiska naturalnego – i smog, który zabija, a nawet jeśli nie używając aż takiego mocnego słowa, to przecież bardzo wyraźnie skraca nam życie w województwie śląskim o prawie 4 lata w stosunku do średniej europejskiej. Już w sąsiednich województwach – no z prawej strony jest jeszcze gorzej, ale to żadna pociecha że w Małopolskim – ale już na przykład w Opolskim, już tam jest o kilkanaście miesięcy jest ciut lepiej. Tak więc wymiana starych pieców na piece nowej kategorii może znacząco poprawić sytuację pod warunkiem stosowania odpowiedniego paliwa, niskozasiarczonego, tak aby również odpowiednio tą kulturę, ten standard wprowadzić, czy tak jak dzisiaj mi też jeszcze gdzieś tak w uszach zabrzmiało, *nawrócić nas ekologicznie* i to bez względu na to czy to chodzi o wierzących, czy niewierzących, ale żebyśmy rzeczywiście nie tylko werbalnie, nie tylko samymi słowami, ale również i poprzez praktyczne działania mogli uznać że wytyczony i realizowany jest dobry kierunek zmian. Rząd dosyć niedawno głosem Wicepremiera Mateusza Morawieckiego zapowiedział program walki ze smogiem. Ma wkrótce ukazać się rozporządzenie Rady Ministrów określające normy jakości paliw. Warto chyba niezależnie oprócz

naszej uchwały, ale zwrócić się do rządu z zapewnieniem i deklaracją, że ma sojusznika oraz partnera w działaniach na rzecz programu walki ze smogiem, bo ten sojusznik jest nam też bardzo potrzebny, ten drugi partner rządowy. Mam tu jeszcze kilka takich danych, które częściowo były przytaczane, ale które zostaną zawarte w takim głosie klubu lewicy na stronie żeby nie przedłużać swojego wystąpienia, natomiast chciałbym zakończyć to pewną taką konstatacją żeby również ta uchwała stanowiła tylko ten początek, tą preambułę do tych właściwych działań i do tych sojuszników, do podniesienia tej świadomości ekologicznej mieszkańców, ale i również u decydentów, którzy będą mieli tutaj decydujący głos w sprawie, o której dzisiaj jest mowa. Otóż zdaniem klubu należałoby wprowadzić oprócz spalania – była także o tym mowa dzisiaj – zakaz sprzedaży węgla brunatnego, węgla kamiennego o niskich parametrach z importu, mułów, flotokoncentratu. To jest wniosek adresowany do rządu – podkreślam – chodzi tam o węgiel, ale zasiarczony, o niskich parametrach, ten tani węgiel, który często zastępuje i wypiera ten węgiel, który jest u nas wydobywany. Po drugie – wprowadzenie dofinansowania na zakup i montaż nowych wysokosprawnych urządzeń grzewczych ... adresatem przede wszystkim tutaj jest samorząd terytorialny, są gminy, ale także fundusze ekologiczne, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze oraz samorząd regionalny i rząd w zakresie umożliwienia wydatkowania środków unijnych. Po trzecie – wprowadzając kotły piątej kategorii, wprowadzając nowoczesne urządzenia, no również musimy odpowiednio zachęcić do stosowania w tych urządzeniach odpowiednich paliw, a więc należałoby zagwarantować na okres np. 10 lat stałą cenę paliw wykorzystywanych w tych nowych urządzeniach grzewczych. Przy zmianie cen powinny być zastosowane dopłaty rządowe, które by rekompensowały wtedy ten ewentualny wzrost kosztów takiego paliwa. Jesteśmy krajem mającym powietrze jedno z najbardziej zanieczyszczonych w Europie, ale też mamy tutaj wyjątkowo szansę – bo też i efekty mogą przyjść skoro z takiego niskiego pułapu startujemy – mamy też ogromną szansę żeby móc za kilka lat powiedzieć, że kierunek, ten który został i w dniu dzisiejszym i przez rząd za chwilę wytyczony, że przynosi wymierne efekty. Dziękuję za uwagę !

- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – więcej zgłoszeń do dyskusji nie widzę ! Wobec tego w ramach procedowania projektu uchwały informuję, a w zasadzie przypominam Państwu, że zajmowały się projektem uchwały sejmikowe komisje. W efekcie czego komisje: Środowiska i Gospodarki Wodnej, Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego, Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia, Rolnictwa i Terenów Wiejskich, Edukacji Nauki i Kultury wyraziły pozytywne opinie na temat przedłożonego projektu uchwały. Po wystąpieniach, po dyskusji i po wysłuchaniu opinii zbiorowej, którą wyraziły komisje sejmikowe możemy przystąpić do głosowania projektu

uchwały. Chcę Państwu Radnym przypomnieć, zwrócić uwagę, by karty do głosowania znajdowały się we właściwych miejscach, by każdy miał szansę zagłosować...

Głosowanie nad uchwałą:

za	41
przeciw	0
wstrzym.	0

4. Interpelacje, zapytania, wnioski, oświadczenia radnych:

- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – czy ktoś zechce zabrać głos ?
- **radny Grzegorz Wolnik** – Szanowni Państwo ! W tym podniosłym nastroju wywołanym, myślę, że epokowym aktem, który tak mogę spokojnie nazwać, przed chwilą byliśmy tego świadkiem, chciałbym Państwu w imieniu klubu, oczywiście również i swoim, złożyć serdeczne życzenia z okazji nadchodzących Świąt Wielkiej Nocy, bo spotkamy się dopiero po świętach. A więc żebyśmy przeżyli te święta nadchodzące w cudownej, rodzinnej atmosferze spokoju, radości i nadziei zmartwychwstania. Wszystkiego najlepszego !
- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – dziękuję bardzo za nasze wspólne życzenia – tak byśmy to, Panie Radny Grzegorzu, traktowali – wspólnie sobie życzymy zdrowych, wesołych, rodzinnych Świąt Wielkiej Nocy.
- **radny Grzegorz Wolnik** – w takim razie z upoważnienia Pana Przewodniczącego myślę, że to są faktycznie wspólne życzenia, wszystkich dla wszystkich !
- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – więcej zgłoszeń dotyczących punktu 4 porządku dziennego nie widzę, a zatem przechodzimy do ostatniego punktu porządku obrad...

5. Zamknięcie sesji Sejmiku:

- **radny Stanisław Gmitruk, Przewodniczący Sejmiku** – Szanowni Państwo ! Dziękuję wszystkim za przybycie, za uczestnictwo, nade wszystko aktywne uczestnictwo w obradach Sejmiku Województwa Śląskiego. Przypominam o

konieczności zdawania kart do głosowania. Szanowni Państwo ! W związku z wyczerpaniem porządku obrad zamykam XXXVI sesję Sejmiku Województwa Śląskiego V kadencji ! [godz. 12⁴⁵].